

נפתלי אהרן וקשטיין
המאגר העולמי לכתבי היוחסין / ויתילדו
רבי ינאי 56/12 אשדוד
טלפון: 08-8679877 / פקס: 076-5-104905
דוא"ל: 0765104905@bezeqint.net

לחקר היוחסין בישראל ויתילדו על משפחותם לבית אבותם

מאמר מספר 163, שפורסם בערב ש"ק פרשת וארא תשע"ד.
מטרתינו בפרסום הדברים, על מנת לקבל הערות
והארות, הוספות וכל מידע חדש.

כל הזכויות שמורות

נפתלי אהרן וקשטיין
המאגר העולמי לכתבי היוחסין

למשלוח תגובות, הארות והערות, בירורים, "מגילות יוחסין",
וכיוצא בזה, על פי הכתובת אשר בראש העמוד.
לא נוכל להתייחס למכתבים הנשלחים ללא שם מלא, ומספר טלפון.

נפתלי אהרן וקשטיין
המאגר העולמי לכתבי היוחסין / ויתילדו
רבי ינאי 56/12 אשדוד
טלפון: 08-8679877 / פקס: 076-5-104905
דוא"ל: 0765104905@bezeqint.net

ענפים חדשים בגזע קודש רבי ליפא הגדול מסטרעליסק זי"ע

צוואתו המפורסמת של הגאון הקדוש רבי מאיר הלוי הורוויץ אב"ד דק"ק טיקטין, הנודע בשם: **המהר"ם מטיקטין זי"ע**, מסתיימת במילים אלו:

"מצוה אני שתהיו נזהרים מאוד מאוד שתעשו שידוכים לשם שמים עם בניכם, כמאמר ז"ל: 'לעולם ימכור' כו'. כי כל השידוכין בדורות הללו, על פי הרוב - בעוונותינו הרבים - נותנים עיניהם בממון, והאשה נקנית בפרוטה ובכסף, או לשם רבנות, או לפניה אחרת. אמנם אתם, חס וחלילה להזכיר לשום איזה פניה. כי יסוד ועיקר גדול בעיני אלקים ואנשים לעשות עם מיוחסים שבישראל. עכ"ל.

מדברי המהר"ם מטיקטין זי"ע - [אשר הועד עליו בצוואתו שראוי היה שתשרה עליו שכינה אלא שלא היה דורו ראוי לכך] - למדנו, שיסוד ועיקר גדול בתורה, לעשות שידוכים עם מיוחסים שבישראל. [וראה עוד בצוואתו, שנדפסה בשלחי הספר "נזיר השם וסמיכת משה"].

ברם, לא על דעת המהר"ם מטיקטין בלבד מצאנו "יסוד ועיקר גדול" זה, כי אם רבים וכן שלמים הקפידו על כך בעצמם וכן ציוו על הדבר הזה לזרעם ולצאצאיהם אחריהם לדורות עולם.

*

ואל יהי דבר זה קל בעיניך - קורא יקר, שכן כבר מוסכם הדבר והועד על כך בין חכמי העולם, שמשפחות חכמים מגדלות חכמים, וכשרונות נעלים וסגולות משפחה - נחלת אבות המה. וזאת, כל עת שהקפידו משפחות על טוהר יחוסם, אולם "מיום שנגזר ספר היוחסין - וחדלו משפחות מיוחסות מלהקפיד על כך - תשש כוחם של חכמים", כדברי חכמינו ז"ל במסכת פסחים.

*

והא לכם זרע קודש דברי הגאון **רבי יוסף שאול נתנזון - בעל ה"שואל ומשיב" זי"ע**, בספרו "דברי שאול", [בבא מציעא, דף פ"ה, עמוד ב'], וז"ל:

"שמעתי בשם ה'קצות החושן' ז"ל, שאמר מליצה נפלאה. ההבדל שבין אדם גדול שהוא משלשלת היחוס, לבין אדם גדול שאינו משלשלת היחוס, שהוא כמו שיש הבדל בין אש של קש ותבן ובין אש של עצים. שאש של קש, אף שבשעת הבערה יש אש גדול, אבל הוא כמו רגע, ואחר כך בזמן מועט, אם תבקש ניצוץ של אש - לא תמצא. לא כן - מעצים, שאף לאחר כמה שעות עוד המצא גחלת וניצוץ אש. וכמו כן באדם גדול משלשלת היחוס, אף שכמה דורות כבו ולא מלאו ידם, בכל זאת אשה לא תכבה, ואחר כמה דורות עוד תמצא שזרעו יהיה אדם גדול. אבל מי שאינו

נפתלי אהרן וקשטיין
המאגר העולמי לכתבי היוחסין / ויתילדו
רבי ינאי 56/12 אשדוד
טלפון: 08-8679877 / פקס: 076-5-104905
דוא"ל: 0765104905@bezeqint.net

משלשלת היחס, אף שלפעמים יוצא אור גדול, אבל בשובו לעפרו, לא ישאיר אחריו שורשו - קיום.
עד כאן, ודברי פי חכם חן". עכ"ל ה"שואל ומשיב".

*

הרצון וחפץ הטבעי לדעת שרשו בארץ, ניתן בלב כל אדם בכלל, ובלב חכמי ישראל בפרט.
"ספר היוחסין" - רכש יקר הוא לכל "בר אבהן", ולכל אוהבי היוחסין המתעטפים בתפארת אבותם.

וכמה יש להצטער על הדבר הזה, אשר אילו נוהגים היו כל משפחה ומשפחה מימי קדם לרשום לזרעם אחריהם "ספר יוחסין" למזכרת עולמים לשם ולתפארת, כי אז לא היינו מתחבטים ומתלבטים כל כך כיום הזה לצאת מן הסבך הנורא בענפי אילנות משפחות מיוחסות בישראל, ואז "ניצלו ונגאלו כמה גליונות ממחשך הדיו ושריטת הקולמוס..."

*

עתה הפעם, נעסוק אי"ה בחידושי יוחסין בשושלתו של הגאון הקדוש רבי אליעזר ליפמאן אב"ד דק"ק סטערליסק, הנודע בדורו בתואר: "דער גרויסער רבי ר' ליפא". משפחות רבות וענפות ביותר היוצאים מגזעו, עד ימינו אנו, אינם יודעים כלל שהם נמנים עם צאצאיו של אותו צדיק.

לאחרונה נזדקקנו שוב לחקר שושלת יוחסין מחודשת זו, עם עריכת ספר היוחסין "למטה ראובן" - מגילת היוחסין של משפחת הרה"ח **רבי ראובן וידיסלבסקי**, חתנו של **רבי חיים דוד וילהלם מירושלים**, חתנו של **רבי ברוך אשכנזי מצפת**, בנו של **רבי אפרים יוסף דוב אשכנזי מזלאטשוב-צפת**, בנו של **רבי יואל אשכנזי - אב"ד דק"ק זלאטשוב**, בנו של **רבי משה דוד אשכנזי מצפת - אב"ד דק"ק טאלטשוב**, חתנו של **רבי יוסף יצחק הכהן יאליש מלבוב**, חתנו של **רבי ליפא הגדול מסטערליסק זי"ע**.

*

לכל השולחים תגובות, הארות והערות, בירורים, "**מגילות יוחסין**", וכיוצא בזה. אנא כתבו באותיות ברורות וגדולות. לא נוכל להתייחס למכתבים הנשלחים ללא שם מלא, ומספר טלפון. מספר הפקס והדוא"ל שלנו מופיעים בצידי היריעה הראשונה של המדור. שימו לב לשינוי כתובת הדוא"ל אשר היא מעתה: 0765104905@bezeqint.net.

אנא, פרטו נתונים רבים ככל האפשר של האישים המופיעים בשלשלת היחס, שמות מלאים, משפחה, פרטי, תאריכי לידה, פטירה, שם הורים, בן/בת זוג, צאצאים, עיסוק, מקום מגורים, ועוד - ככל היותר מהידוע לכם. הדבר מקל על אימות הנתונים, וחוסך חיפושים מיותרים.
ומענה לשאלת רבים: אין מן הצורך לשלוח כמה פעמים. חזקה על הדוא"ל, או הפקס, שעושים את שליחותם כראוי. אלא שאיננו מסוגלים ואיננו יכולים להתייחס לכל פניה ופניה תיכף ומיד. נשתדל בעהש"ת להתייחס לכל הפונים לפי העת והזמן העומד לרשותנו, ובעת הצורך אף נשתדל אנו ליצור עמכם קשר.

נפתלי אהרן וקשטיין
המאגר העולמי לכתבי היוחסין / ויתילדו
רבי ינאי 56/12 אשדוד
טלפון: 08-8679877 / פקס: 076-5-104905
דוא"ל: 0765104905@bezeqint.net

---

*

שלמי תודה וברכה לכל אלו ששלחו לנו את ידיעותיהם והערותיהם על הנושאים שנידונו במאמרינו בעקבות איזכור שמותיהם ויחוסיהם במאמרים קודמים. ומהם, ידידינו היקרים:

הרב ברוך אוברלנדר. הרב מנדל אוירבון. הרב חיים דוד בריעף. הרב ברוך יצחק גוטער. הרב אפרים גרוסברגר. הרב משה יהודה דייטש. הרב יהודה אהרן הלוי הורוויץ. הרב מרדכי וקסמן. הרב יוסף לייב יאקאב. הרב ד"ר יחזקאל לביא. הרב ישראל ליפשיץ. הרב אליעזר מקובצקי. הרב ירון פדהצור. הרב משה נתן רוזנפלד.

נסתייענו גם ברשימותיהם ובמכתביהם של: **כ"ק אדמו"ר מראדזין שליט"א. הגאון רבי יצחק ישעי' וייס - גאב"ד נוה אחיעזר. הגאון רבי אברהם יעקב בומבך. הרב יהושע מונדשיין. הרב דובעריש וועבער. הרב יוסף נחמיה הכהן קוואדראט. הרב חיים אריה רייניץ - מכון "מנוחת אשר" טשענגער. ואחרון חביב - ידידינו מר יואב הכהן שרון - נכד המהרש"ם זי"ע.**

פרק ראשון

רבי אליעזר ליפמאן אב"ד דק"ק סטערליסק

א

רבי ליפא הגדול - "דער גרויסער רבי ר' ליפא" - מסטרעליסק

בסביבות שנת ת"פ-תק"כ, נדפס באמסטרדם ספר בשם "אמרי נועם", ובו מאמרים נפלאים על פרשיות התורה ומועדי השנה, שנאסף ונלקט על ידי המחבר מפיהם ומפי כתבם של גדולי וחכמי דורו.

הספר נדפס שנית בשנת תרנ"ה, בבית הדפוס אשר בלבוב, על ידי **רבי הילל שטארך סג"ל מבוברקא**, וללא ציון שם המחבר. מאחר שאין בידינו את המהדורה הראשונה של הספר, נעלם מאתנו שמו של המחבר, המאסף והמלקט הראשון.

בשער המהדורה השניה מציין "המביא לבית הדפוס" הנ"ל, שהספר נדפס לראשונה בשנת ת"ה באמסטרדם. עורכי רשימות ביבליוגרפיות מציינים על כך שמהדורה ראשונה זו של שנת ת"ה אינה קיימת כיום בעולם.

ברם, קרוב לוודאי שטעות הדפוס נפלה בשער. הספר נדפס כנראה בשנת **תק"ה** שנשתבש לת"ה, או אולי אף קודם לכן - בשנת **ת"פ** שנשתבש לת"ה. בספר מופיעים כמה מאמרים מאת **הגאון רבי ליפא מסטרעליסק** - שנפטר בשנת תקכ"ח, וללא ספק עדיין לא נולד בשנת ת"ה!

*

לך נא ראה שם בפרשת תזריע: **"בשם הרב הגדול המופלג מוהר"ר ליפמן אב"ד דק"ק**

נפתלי אהרן וקשטיין
המאגר העולמי לכתבי היוחסין / ויתילדו
רבי ינאי 56/12 אשדוד
טלפון: 08-8679877 / פקס: 076-5-104905
דוא"ל: 0765104905@bezeqint.net

סטרעליסק. ושוב שנית לחידושו - בפרשת ראה - שם הוא מופיע בצירוף ברכת החיים: **"בשם הרב הגדול המופלג מוהר"ר ליפמן נר"ו אב"ד דק"ק סטרעליסק"**.

ועוד בה שלישיה - בפרשת כי תצא: **"בשם הרב הגדול מוהר"ר ליפמן נ"י אב"ד דק"ק סטרעליסק"**. ועל ארבעה ל"ו אשיבנה - במאמר לחג השבועות: **"בשם הרב המופלג החרף מוהר"ר ליפמן נר"ו אב"ד דק"ק סטרעליסק"**.

*

כך גם הגאון **רבי מאיר תאומים** - אביו של הגאון הנודע בעל ה"פרי מגדים" זי"ע, מזכירו לשבח בספרו "ברכת יוסף ואליהו רבה", שנדפס בזאלקווא בשנת תק"י. ראה שם בדף י"ד, המביא את מה ש"שמעתי תירוץ מספיק מהרב המאור הגדול דק"ק סטרעליסק החרף מוהר"ר אליעזר ליפמאן נר"ו".

*

מי הוא רבי ליפא מסטרעליסק זה? עליו ועל מורשתו, על שושלת יחוסו למעלה בקודש, ועל צאצאיו אחריו, במאמר שלפנינו.

ב

יושב על מדין בקהילות קדושות בישראל

משפחות מיוחסות רבות בישראל, ובראשם משפחת **"ליפא"** הגליציאית, מקור ושורש מוצאם הוא מהגאון הקדוש **רבי אליעזר ליפמאן - אב"ד דק"ק סטרעליסק - שנודע בדורו בשם: רבי ליפא הגדול מסטרעליסק זי"ע**.

*

על פי תאריכו בפי גדולי דורו, ועל פי נוסח חתימותיו, נראה שרבי ליפא הגדול שימש כדיין ומורה צדק, ואח"כ כ"אב בית הדין", בק"ק סטרעליסק. יש מציינים שרבי ליפא שימש גם כאב"ד דק"ק טשארטקוב. משם, מוצאים אותו חתום בפנקסי הקהילה בשנת תפ"ה. ראה בספר "פרקים מתולדות היהודים בטשארטקוב" - שנכתב "על פי פנקס הקהילה ושאר מקורות, לחקר קורות היהודים בפולניה" - מאת ד"ר **אפרים זוננשיין**, "בהוצאת המחבר, ורשה תרח"צ.

*

יתכן שרבי ליפא כיהן גם כן כדיין ומו"ץ בק"ק זאלקווא. וזאת מנין לנו? שכן, ב"שלחן ערוך" יורה דעה עם ביאור בשם "באר היטב" שחובר על ידי גאון בשם **רבי משה ברוך**, שנדפס בזאלקווא בשנת תק"ב, בא שם רבי ליפא על החתום ב"הסכמת רבני בי דינא רבא דק"ק זאלקווא" - בין יתר רבני זאלקווא.

אלא שלא ברור אם רבי ליפא היה שם "עובר אורח" בלבד, או שמא שימש שם כרב ודיין באחת מתקופות ימי חייו.

נפתלי אהרן וקשטיין
המאגר העולמי לכתבי היוחסין / ויתילדו
רבי ינאי 56/12 אשדוד
טלפון: 08-8679877 / פקס: 076-5-104905
דוא"ל: 0765104905@bezeqint.net

ג

פרטים נוספים לתולדותיו

כמעט שלא נכתב על **רבי ליפא מסטרעליסק** בספרי תולדות גדולי ישראל. מעט מזער מתולדותיו נדפס בגרמנית במאמר לתולדותיו בשם "אהנעשטאלץ", בעתון: "אונגארישע וואכענשריפט", בשנת 1903-1904, שנכתב ע"י אחד מצאצאיו - **מ' חיים בלאך** הנ"ל. מעט מתוך המאמר הנ"ל, נדפס שנית על ידי הכותב בספרו "ודע מה שתשיב - תשובות להוותיקן". שם הוא מציין שהמאמר אינו אלא תמצית מתוך חיבורו "תפארת בניס" שערך לתולדותיו של רבי ליפא, ושהדפסתו נפסקה בעת מלחמת העולם והספר אבד. לעת עתה, באין לנו מקורות אחרים, עלינו להשתמש בדבריו על מנת להשלים את פרקי תולדותיו של רבי ליפא, ובתקווה שיגיעו לידינו בהמשך מקורות נוספים ומהימנים יותר, בס"ד. פרקי התולדות שם משולבים במכתבים שונים שהוא קיבל - לדבריו - מחכמים שונים מצאצאי רבי ליפא, המפורטים שם על ידו בשמותיהם, ומצוטטים בהעתקת לשונותם במכתביהם. עיין שם.

*

לרשימת המקומות אשר שם שימש רבי ליפא ברבנות, מוסיף בלוח ומציין עוד, שבערוב ימיו של רבי ליפא, עמל גיסו - [זאת במידה והוא היה אכן "גיסו", וכנ"ל. נא"ו] - הגאון **בעל ה"בנין אריאל"** להשיג עבורו את נזר הרבנות דק"ק פיורדא. אלא שבאותו היום שהגיע "כתב הרבנות" הרשמית לסטרעליסק, נפטר הגאון הקדוש רבי ליפא, ולא יצא הדבר אל הפועל.

ברם, סיפור זה תמוה מעט, שכן בין השנים תקכ"ב - תקל"ו, כיהן הגאון **רבי יוסף שטיינהרט בעל ה"זכרון יוסף"** זי"ע כאב"ד דק"ק פיורדא. מדוע - אם כן - הוזמן רבי ליפא לשמש שם כאב"ד בשנת פטירתו - שנת תקכ"ח?

*

עוד מסופר שם, שרבי ליפא לחם בעוז נגד כת הפרנקיסטים, והוא אף השתתף בוויכוחים שניהלו אז נגדם חכמי ישראל. מה דאב לבו בראותו כי אחד מתלמידיו יצא לשמד רח"ל והתחבר עם כת הפרנקיסטים. ויגזור אומר: יען אשר ראיתי בחיי מומר בין תלמידי רח"ל, לכן הנני גוזר שלא ישאר ממני זכר בין חכמי ישראל. והשמיד אז את חידושי תורתו. בכל זאת נותרו בכתובים מעט מחידושי תורתו של רבי ליפא, וכמו שהעתקנו לעיל מספרי "ברכת יוסף ואלהיו רבה" ו"אמרי נועם", ראה שם על פי המקומות שצויין למעלה.

*

הגאון הקדוש **רבי אליעזר ליפמן בן רבי אברהם - הנודע בשם: רבי ליפא הגדול מסטרעליסק**, נפטר ביום כ"ד לחודש שבט שנת תקכ"ח, ומנו"כ שם בסטרעליסק. [על פי המסופר שם, נתקלקלה מצבת קבורתו במרוצת השנים, והכתב שעליה ניטשטש עד שלא ניתן היה לקרא את שנכתב עליה. לימים, חידש את המצבה אחד מיוצאי חלציו - ד"ר קראפל

נפתלי אהרן וקשטיין
המאגר העולמי לכתבי היוחסין / ויתילדו
רבי ינאי 56/12 אשדוד
טלפון: 08-8679877 / פקס: 076-5-104905
דוא"ל: 0765104905@bezeqint.net

[נתן פתחיה] ליפא מיאסי, והוא חרט עליו כדברים האלה: "עם מינים רד - דת מפירים, ויוכל למו בקנאו לקל, בניו כזוהר הרקיע מזהירים, לוחמים גם הם בגבורי ישראל".]

פרק שני **שושלת היוחסין של רבי ליפא מסטרעליסק**

א

מדור לדור - אבות ובנים

רבי ליפא הגדול מסטרעליסק נולד לאביו הגאון **רבי אברהם אשכנזי**, אשר יחוסו משתלשל ועולה עד לגאוני ארץ מדור לדור. ר' אברהם היה בנו של הגאון **רבי צבי הירש מענדיל'ס מפוזנא**, בן הגאון **רבי מנחם מענדיל פלאצקער מפוזנא**, בן **רבי יהודה**.

רבי צבי הירש מענדיל'ס מפוזנא הנ"ל, היה חתנו של הגאון הקדוש **רבי אברהם הכהן רפאפורט שרענציל'ס - בעל ה"איתן האזרחי"**, והוא בנו של **רבי ישראל יחיאל הכהן מקראקא - ממיוחסי כהונה בדורו**, והמשך יחוסו למעלה בקודש מבואר בספרי היוחסין.

בעל ה"איתן האזרחי" הנ"ל, היה חתנו של **רבי מרדכי שרענציל'ס - פרנס ומנהיג דק"ק לבוב**, בנו של **רבי יצחק שרענציל'ס - פרנס ומנהיג דק"ק לבוב**.

הפרנס ר' מרדכי שרענציל'ס מלבוב, היה חתנו של הגאון הקדוש **רבי יוסף הכהן כ"ץ - אב"ד דק"ק קראקא - בעל ה"שארית יוסף" זי"ע**, והמשך יחוסו למעלה בקודש נידון בספרי היוחסין.

חותנו של אביו - **רבי אברהם אשכנזי**, היה הגאון **רבי מאיר היילפרין - אב"ד דק"ק לובלין**, שהיה בזיווגו הראשון חתנו של הגאון הקדוש **רבי דוד הלוי סג"ל אב"ד דק"ק לבוב - בעל ה"טורי זהב" - ה"ט"ז זי"ע**, שהיה חתנו של הגאון הקדוש **רבי יואל סירקיש אב"ד ור"מ דק"ק קראקא - בעל ה"בית חדש" - הב"ח זי"ע**.

זקינו - **רבי מאיר היילפרין מלובלין הנ"ל**, היה בנו של הגאון **רבי בנימין זאב וואלף היילפרין מלובלין**, בנו של **רבי אברהם היילפרין מלובלין**, בנו של **רבי אליעזר ליפמן היילפרין מלובלין**, שהיה חתנו של הגאון הקדוש **רבי מאיר - אב"ד ור"מ דק"ק לובלין - המהר"ם מלובלין זי"ע**.

*

אח מפורסם היה לו **לרבי אברהם אשכנזי** - אביו של **רבי ליפא**, והוא נודע ביהודה ובישראל על שם חיבורו המיוחד: ספר "צנצנת מנחם". זה שמו וזה זכרו: הגאון **רבי מנחם מענדל - אב"ד**

נפתלי אהרן וקשטיין
המאגר העולמי לכתבי היוחסין / ויתילדו
רבי ינאי 56/12 אשדוד
טלפון: 08-8679877 / פקס: 076-5-104905
דוא"ל: 0765104905@bezeqint.net

דק"ק העלשוויא וק"ק זמיגראד וק"ק ווענגראב. הוא היה תלמידו של הגאון הקדוש הנודע הרבי ר' העשיל מקראקא זי"ע.

בראש ספרו "צנצנת מנחם", [המכיל דרושים נפלאים, ונדפס לראשונה בברלין בשנת ת"פ, ולאחרונה נדפס מחדש ע"י מכון להוצאת ספרי קדמונים, צאנו - יוניאן סיטי], ב"התנצלות המחבר", מזכיר הגאון המחבר מעט את שלשלת יחוסו - הלא המה אבות אבותיו של רבי ליפא: "אמר מנחם בהמנוח הקצין הנדיב מוהר"ר צבי הירש זצ"ל, בן המנוח הנגיד הקצין מהר"ר מנחם מנדל מק"ק פוזנא, אודה ה' כצדקו על כל הטובה אשר גמלנו מיום צאתי מרחם אמי, הגבירה הצנועה מרת בריינדל, בת הגאון מהר"ר אברהם כץ שרענצלש רפא פורט מק"ק לבוב. קצרה היריעה מהכיל את כל הרפתקאות דעדרו עלי עד היום הזה - יום י"ג תשרי ת"פ לפ"ק".

ב

מי היה חותנו של רבי ליפא?

על פי רשימות מ' חיים בלוך בספרו "ודע מה שתשיב - תשובותי להוותיקן", נשא רבי ליפא הגדול מסטערליסק לאשה את בתו של הגאון רבי אברהם כהנא - אב"ד דק"ק בראדי ואוסטרהא ודובנא.

ר' אברהם כהנא היה גם חותנו של הגאון הקדוש רבי שאול - אב"ד ור"מ דק"ק אמסטרדם - בעל ה"בנין אריאל" זי"ע, שהיה מבני בניו של הרבי ר' העשיל מקראקא זי"ע ובן בתו של ה"חכם צבי" זי"ע.

*

ממיוחסי כהונה היה רבי אברהם כהנא מבראדי. הוא היה בנו של הגאון רבי שמואל כהנא - אב"ד דק"ק דובנא, שהיה בנו של הגאון רבי שלום שכנא הכהן - שניהן כ"ראש ומנהיג" בק"ק קראקא, והוא בנו של רבי אהרן מנחם הכהן מקראקא, שהיה בן בנו של הגאון הקדוש רבי יוסף הכהן כ"ץ - אב"ד דק"ק קראקא - בעל ה"שארית יוסף" זי"ע.

[ויש לציין, שבעל ה"שארית יוסף" מקראקא היה גם זקינו של רבי ליפא עצמו - מצד אבותיו, וכמפורט לעיל. ואגב. בלוח היוחסין שבספר "אור הנערב" מציין על ר' שלום שכנא הנ"ל שהוא היה בנו של הש"ץ מקראקא ושהוא זה שהיה בנו של ה"שארית יוסף", וכבר הרחבנו בסתירה זו ואין כאן מקומו].

חותנו של רבי שלום שכנא הכהן מקראקא היה הגאון הקדוש רבי יהושע - אב"ד ור"מ דק"ק קראקא - בעל ה"מגיני שלמה" זי"ע. רבי שלום שכנא מקראקא היה גם נכדו של הגאון רבי ישראל - ר"מ בק"ק לובלין, בנו של הגאון הקדוש רבי שלום שכנא - אב"ד ור"מ דק"ק לובלין - הנודע בשם: "הרבי ר' שכנא מלובלין" זי"ע.

נפתלי אהרן וקשטיין
המאגר העולמי לכתבי היוחסין / ויתילדו
רבי ינאי 56/12 אשדוד
טלפון: 08-8679877 / פקס: 076-5-104905
דוא"ל: 0765104905@bezeqint.net

ג

מי היתה חמותו של רבי ליפא?

על פי גירסא זו דלעיל, נעשה רבי ליפא מסטרעליסק - בהגיעו לפרקו - לגיסו של **בעל ה"בנין אריאל" מאמסטרדם** זי"ע. ואכן, יש המציינים את רבי ליפא כגיסו של ה"בנין אריאל", ומבלי לציין את האופן שעל ידו היו גיסים.

אלא שהדברים כלל לא ברורים. מתוך "מגילת יוחסין" למשפחות "עפשטיין" והמסתעף, שנתפרסמה על ידינו לראשונה מתוך כתב היד ב"ויתילדו" מאמר מספר 148, [בתוספת התורנית של "המודיע", ערב ש"ק פרשת בהר ובחוקותי תשע"ג], ונכתבה על ידי הגאון הקדוש **רבי יוסף אלטר עפשטיין - בעל ה"גנזי יוסף" - ממאגרו** זי"ע, נראה ש**רבי אברהם כהנא** לא היה חותנו של **רבי ליפא מסטרעליסק**.

*

להלן, מדברי כותב המגילה - השייך לעניינינו:

הגביר ר' יצחק אייזיק מקאלימייע, אמו מ' בלימא, היתה נכד הגאון בעל 'טורי זהב', ואחות אחת אשת הרב ה'שאגת אריה', ואחת אשת הגביר מו"ה שכנא שור מבראד, ואחת אשת הרב הגאון הצדיק מו"ה ליפא אבד"ק סטרעליסק, ואחת אשת הרב הגאון ר' זאב אבד"ק סניטין. והגאון מו"ה משה טייטלבוים אבד"ק אוהעל, הי' בן אחי' של האשה מרת בלימא הנ"ל. בנו של הרב ר' ליפא מסטרעליסק הנ"ל, הי' הרב אבד"ק מריאמפיל, אבי הרב החר"ף מו"ה אברהם מבוברקא.

*

לאחר אין ספור נסיונות לפתור את הנכתב כאן - כפשוטם וכמשמעם, סבורים אנו שלכאורה נפלו כאן אי אלו שיבושים וחוסר דיוקים.

אולם אם נתייחס לדברים כפשוטם, נמצא שבנותיו של האשה מ' בלימא ע"ה נכדת הט"ז, נישאו לאותם הגאונים הנזכרים שם, ואשר אחד מהם הוא הגאון הקדוש **רבי ליפא הגדול מסטרעליסק**.

נכון לעתה, לא ידוע לנו שהגאון **רבי אברהם כהנא מדובנא** הנ"ל - מי שהיה לכאורה חותנו של רבי ליפא, היה אכן נשוי למ' בלימא נכדת הט"ז - מי שהיתה לכאורה חתנה של רבי ליפא. כמו כן, גם לא ידוע לנו שהגאון הנודע **בעל ה"שאגת אריה"** - מי שהיה לכאורה חתנה של מ' בלימא נכדת הט"ז - היה חתנו של הגאון **רבי אברהם כהנא מדובנא** הנ"ל. אם כי לעת עתה אין אנו יודעים מי היה חותנו של ה"שאגת אריה".

*

לסיכום. לעת עתה לא ברור לנו מי היה חותנו של ר"ל, ומי היתה חמותו. וחשוב לציין את הנרשם במכתבי הגאונים למ' חיים בלוך הנ"ל, אשר יש מציינים את רבי ליפא כגיסם של הגאון המפורסם **בעל ה"שאגת אריה"** והגאונים **רבי שכנא שור ורבי שמואל הלוי**. ויש עוד לעיין בדבר.

נפתלי אהרן וקשטיין
המאגר העולמי לכתבי היוחסין / ויתילדו
רבי ינאי 56/12 אשדוד
טלפון: 08-8679877 / פקס: 076-5-104905
דוא"ל: 0765104905@bezeqint.net

ד

מקורות נוספים לסבך העצום בקשרי המשפחה

כפי שראינו לעיל, מדובר בחמש אחיות: א. מ' בלומא ע"ה - אמו של הגביר **רבי יצחק אייזיק מקאלאמיא**. ב. אשת בעל ה"שאגת אריה" זי"ע. ג. אשת הגביר **רבי שכנא שור מבראד**. ד. אשת **רבי ליפא מסטרעליסק** זי"ע. ה. אשת הגאון **רבי זאב אב"ד דק"ק סניטין**.
האם הם היו אחיותיו של **רבי צבי הירש שיף מפרעמישלא** - אביו של ה"ישמח משה" - כפי שמשמע מתוך מגילת היוחסין של בעל ה"גנזי יוסף"?
האם הם היו אכן בנותיו של אביו - **רבי יצחק שיף** - זקינו של ה"ישמח משה"?
האם ה"שאגת אריה" היה אכן "דודו" של ה"ישמח משה"?
מי היה - אם כן - חותנו של **רבי ליפא מסטרעליסק**? **רבי יצחק שיף** - אבי אביו של ה"ישמח משה"? או הגאון **רבי אברהם כהנא** - חותנו של ה"בנין אריאל"? או שמא מישהו אחר אשר שמו לא ידוע לנו - לא זה ולא זה?

*

להלן, כמה ציטוטים חשובים הנזכרים במגילות יוחסין שונים, המוכיחים בעליל שהיה קירבה משפחתית בין כל הגאונים הנזכרים, אלא שחוסר הדיוק הביא אותנו לתסבוכת משפחתית חמורה שקשה מאוד ככל הנראה לצאת ממנה, וכמעט שאי אפשר לקבוע כאן דברים ברורים ומוצקים.

א. **רבי ישראל סטארינר** היה נשוי למרת אסתר ע"ה. מקור: "חידושי הגרשוני". "אשת זקנינו הגביר ר' ישראל סטארינר היא אמה זקנתה של ר' שמשון הנ"ל היא הגבירה מ' אסתר זי"ע".

ב. מרת אסתר הנ"ל היתה בת בנו של ה"ט"ז. מקור: "חידושי הגרשוני". "הגבירה מ' אסתר זי"ע היתה נין ונכד ממש להגאון הטורי זהב אבד"ק לבוב".

ג. מרת אסתר הנ"ל, היה לה אחות בשם בלומא ע"ה, ושם בעלה **רבי זלמן בן רבי קאפיל**. להם היה בן בשם **רבי משה** ובת בשם מ' זיסל ע"ה, שהיתה אשת **רבי יצחק אייזיק [שטרנהל] מקאלאמיא**. מקור: מגילת היוחסין של **רבי יהודה לייב מקאלאמיא צפת**. "אשתו הצדקת מ' בלומא ע"ה היתה נכדת הטורי זהב ז"ל". "אבי זקני הר"ר זלמן ז"ל בהר"ר קאפיל ז"ל הי' חתן בן הגאון הקדוש בעל הטורי זהב זצ"ל". "הצדקת מ' זיסל ע"ה, אחות אבי זקני הר"ר משה ז"ל הנ"ל, בת אבי זקני ר' זלמן ז"ל הנ"ל". "וגיסו השני הרב הגביר הג' המפורסם מו"ה אייזיק ז"ל מקאלימיא... ובסוף ימיו שהיו הוא ואשתו הצדקת מ' זיסל ע"ה".

ד. לכאורה זה סותר את גירסת מגילת יוחסין "עפשטיין" מכתב יד בעל ה"גנזי יוסף" ממאגרו: "הגביר ר' יצחק אייזיק מקאלימיא, אמו מ' בלימא, היתה נכד הגאון בעל טורי זהב".
ה. **רבי ישראל [סטארינר]**, זה שהיה זקינו של ה"ישמח משה", היה לו אחות בשם חאני, שהיתה אשת **רבי משה**, שהיה זקינו של **רבי יהודה לייב מקאלימיא**. מקור: מגילת היוחסין של

נפתלי אהרן וקשטיין
המאגר העולמי לכתבי היוחסין / ויתילדו
רבי ינאי 56/12 אשדוד
טלפון: 08-8679877 / פקס: 076-5-104905
דוא"ל: 0765104905@bezeqint.net

רבי יהודה לייב מקאלאמא צפת. "אשת אבי זקני הרב וכו' מו"ה משה ז"ל הנ"ל הצדקת המפורסמת מרת חאני ע"ה". "הצדקת המפורסמת מרת חאני ע"ה, מי היתה ממשפחתה לא נודעה לנו, אך זאת נודעת לנו, כי היה לה אח ושמו **הרב ר' ישראל ז"ל**".

ו. אשת **בעל ה"שאגת אריה"** היתה בת בנו של ה"י. מקור: מגילת יוחסין "עפשטיין", מכתב יד **בעל ה"גנזי יוסף" ממאגרו**. "בלימא היתה נכד הגאון **בעל ט"ז** ואחות אחת אשת **הרב השאגת אריה**".

ז. **בעל ה"ישמח משה"** היה נכדו של **רבי ישראל סטארינר הנ"ל**. כיצד? לא ידוע. מקור ראשון: "חידושי הגרשוני". "ר' משה טייטלבוים... באשר המה כולם מנכדי זקנינו **הגביר ר' ישראל סטארינר**". מקור שני: מגילת היוחסין של **רבי יהודה לייב מקאלאמא צפת**. "הרב ר' ישראל ז"ל [הוא לא מציין אותו כאן בכינוי: "סטארינר". נא"ו]. והגאון הקדוש וכו' מו"ה משה טייטלבוים אבד"ק אוהל באונגרין זצוקלה"ה היה נכדו".

ח. **בעל ה"שאגת אריה"** היה בן דודו של **רבי שמשון בן רבי דוד בנו של רבי ישראל סטארינר**. מקור: "חידושי הגרשוני". "הגאון **בעל המחבר שאגת אריה** הנודע בגדולותיו מתורתו שהיה אב"ד מיץ היה שני בשני עם זקנינו ר' שמשון". "אביו של זקני ר' שמשון היה המופלג ר' דוד ז"ל". "ר' דוד ז"ל בן הגביר השר והטפסר ר' ישראל ז"ל אשר היה נקרא ר' ישראל סטארינר".

ט. גם **רבי אברהם בן רבי שכנא שור מבראד**, חותנו של הגאון **רבי מאיר קריסנאפאלער אב"ד דק"ק בראד**, היה בן דודו של **רבי שמשון הנ"ל**. מקור: "חידושי הגרשוני". "המהולל בפי כל ר' אברהם ר' שכניס מבראד חותנו של הגאון ר' מאיר אבד"ק בראד היה ג"כ שני בשני עם זקנינו ר' שמשון". מקור נוסף: מגילת יוחסין "עפשטיין" מכתב יד **בעל ה"גנזי יוסף" ממאגרו**. "ואחת אשת הגביר מו"ה שכנא שור מבראד".

י. **בעל ה"ישמח משה"** היה בן דוד שלישי עם **רבי שמשון הנ"ל**. מקור: "חידושי הגרשוני". "הצדיק... ר' משה טייטלבוים שהיה אבד"ק אוהל... היה שלישי בשלישי עם זקנינו ר' שמשון". מקור נוסף: מגילת יוחסין "עפשטיין" מכתב יד **בעל ה"גנזי יוסף" ממאגרו**. "והגאון מו"ה משה טייטלבוים אבד"ק אוהל הי' בן אחי של האשה מרת בלימא הנ"ל".

יא. **רבי ליפא מסטרעליסק** היה נכד ה"ט"ז גם מצד אביו - **רבי אברהם אשכנזי הנ"ל**, וכמבואר לעיל בהרחבה. אלא שחלוקת הדעות אודות יחוסו מצד זוגתו. ראה במכתבי הגאונים בספר "ודע מה שתשיב": "הר"ר אליעזר ליפמאן מסטרעליסק היה בן הרב ר' אברהם". "אמו של הרא"ל היתה נכדת ה"טו"ז ז"ל". "הרא"ל מסטרעליסק היה גיסו של אז"ק ר' שאול מאמשטרדם... שניהם היו לוקחי בנותיו של הגאון מוה"ר אברהם כהנא מקראקא".

יב. ועל כל זה יש לסכם ולהוסיף את הנכתב שם במכתבי הגאונים בספר "ודע מה שתשיב" הנ"ל: "גיסו של ר' אליעזר ליפמאן היו הגאונים ר' שאול מאמשטרדם, ר' ליב ממיץ בעל שאגת אריה, ר' שכנא שור, ור' שמואל הלוי".

נפתלי אהרן וקשטיין
המאגר העולמי לכתבי היוחסין / ויתילדו
רבי ינאי 56/12 אשדוד
טלפון: 08-8679877 / פקס: 076-5-104905
דוא"ל: 0765104905@bezeqint.net

פרק שלישי **ואלה תולדות רבי ליפא הגדול - צאצאיו ויוצאי חלציו**

א

בנו, רבי חיים - אבי משפחת "ליפא"

עד כה היה ידוע לנו על אחד מבניו של **רבי ליפא הגדול מסטערליסק** זי"ע, הנקרא בשם: **רבי חיים "ליפא"**. הוא וצאצאיו אימצו להם את שמו השני של אביהם - "ליפא", לכינוי שם משפחתם.

ר' חיים היה אביו של **רבי זעליג "ליפא"**, שהיה אביהם של הגאונים: **רבי חיים "ליפא" - דיין ומו"צ בק"ק סטניסלב**, ואחיו - **רבי קלונימוס קלמן "ליפא"** - שהיה אביו של הגאון המקובל **רבי בנימין וואלף "ליפא" מסטניסלב**.

כך על פי רשימות מ' חיים בלאך הנ"ל. [ואגב. מה שנעתק שם במכתבי הגאונים שאביו של **רבי ליפא מסטערליסק - רבי אברהם אשכנזי** - היה מצאצאיו של ה"חכם צבי", טעות ושיבוש הוא, ויחוסו הנכון כתבנו לעיל בהרחבה].

ב

בנו ונכדו, הרבנים ממריאמפיל ומבברקא

במגילת היוחסין למשפחת "עפשטיין", שנתפרסם על ידינו לראשונה מתוך כתב ידו של הגה"ק בעל ה"גנזי יוסף" **ממאגרוב זי"ע**, נודע לנו על בן נוסף ל**רבי ליפא הגדול מסטערליסק** זי"ע, שלא היה ידוע לנו עד כה.

שם, נודע לנו גם על בנו של הרב **ממריאמפיל**, ה"ה "הרב החר"ף" **הגאון רבי אברהם מבברקא**.

בן זה, אשר כיהן כרב ואב"ד דק"ק **מריאמפיל**, אין אנו יודעים את שמו הפרטי. לעת עתה, אין לנו כל מידע לא על הרב **ממריאמפיל** ולא על הבן **מבברקא**.

על שושלת היוחסין של חתנו של הרב **מבברקא** - ה"ה **הגאון רבי רבי אפרים פישל בן רבי יוסף עפשטיין מקיטוב**, הרחבנו בעבר, ועוד נשוב ונשנה פרק זה בעתיד בס"ד - כאשר נעלה בעזרת השי"ת חידושי יוחסין נוספים ביחוס משפחות "עפשטיין ווייס ורוטנר" והמשפחות המסתעפות מהם.

ג

חתנו, רבי איציקל יאליש מלבוב, וצאצאיו

ידוע לנו על בעלה של אחת מבנותיו של **רבי ליפא הגדול מסטערליסק** זי"ע. אחד מחתניו

נפתלי אהרן וקשטיין
המאגר העולמי לכתבי היוחסין / ויתילדו
רבי ינאי 56/12 אשדוד
טלפון: 08-8679877 / פקס: 076-5-104905
דוא"ל: 0765104905@bezeqint.net

לוקחי בנותיו של רבי ליפא, היה מי שכתב "פרנס ומנהיג" דק"ק לבוב, ושמו היה רבי יוסף יצחק - המכונה ר' איציקל - הכהן יאליש, [או: יאליס, יאלעס, ודומיהם].

ר' איציקל יאליש מלבוב היה בנו של הרב הנגיד המפורסם רבי יואל הכהן יאליש מלבוב - הנודע שם בשם: ר' יואל ברעסלער, אשר בנה מכספו את בית הכנסת הגדול אשר בלבוב. משפחה עניפה הותירו אחריהם ר' איציקל יאליש וזוגתו בתו של רבי ליפא. לא נמנה במסגרת זו את כל צאצאיו הידועים לנו, ועוד חזון למועד אי"ה.

עתה הפעם נסתפק איפוא באיזכור שם בנו הנודע - הרב הגאון הצדיק רבי יקותיאל אבא הכהן יאליש מק"ק לבוב, שהיה אביו של הגאון רבי ישכר הכהן יאליש - אב"ד דק"ק ראדיחוב וניזנוב, והוא אביו של הגאון רבי יוסף יצחק הכהן יאליש - אב"ד דק"ק בריזדוביץ - מח"ס "שערי ציון" - שנדפס על ידי בנו הרבני המופלג רבי שאול הכהן יאליש.

*

שמו ויחוסו של חתן זה, נודע לנו על ידי אחד מצאצאיו - רבי אליעזר ליפא אלטר ווילף, שהעלה את הדברים בקונטרס בשם: "פאר הדור", [נדפס בווייטצען בשנת תר"פ], ובו תולדותיהם של זקנינו, אבי אמו - הגאון הצדיק רבי אליעזר ליפמאן קנעביל אב"ד דק"ק ראזניאטוב, ואבי אביו - הגאון הצדיק רבי ישעי' יוסף ווילף מדראהביטש - מח"ס "חזון ישעיהו".

בסופו, הדפיס המחבר מגילת יוחסין בשם: "מגלת ספר", [ראיתי לאנשים רבים שיתארו תולדות הוריהם, מקבת בור נקרתם, ומצבת צור חוצבתם, על כן גם אני בעקבותם אלך, לצייר איזה קוים מתמונת אבותי זצלה"ה].

וזה סדר יחוסו למשפחת יאליש, ובלשונו: "זקני, הגאון רבי אלעזר ליפמאן - אב"ד פ"ק, היה בן הה"ג ר' יהודה לייבוש קנעביל זצ"ל מיערוסלאוו, וחתן הג' הנכבד מוה"ר יקותיאל אבא יאלוס ז"ל מלבוב, בן הגאון מוה"ר יוסף יצחק הנקרא ר' איציקל יאליס מלבוב, בן הה"ג ר' יואל יאליס - הנקרא ר' יואל ברעסלער - הוא בנה מכספו הביהמ"ד הגדול דק"ק לבוב". בהמשך, הוא מפרט את יחוס חותנו של זקינו ר' איציקל יאליס מלבוב הנ"ל.

*

בסוף המגילה הוא מציין שהוא נסתייע בידידו רבי אברהם סג"ל איטינגא מדוקלא, הידוע כחוקר יוחסין דייקן ובר סמכא. [הנה שפתי לא אכלא מליתן תודה ותהלה לידידי הה"ג החכם המבקר מר אברהם אטטינגע מדוקלא שליט"א אשר סייע לי להו"ל שלשלות יוחסין"]. וחשוב לציין זאת, מאחר שבמגילה זו לא נרשם שמו של חותנו של רבי ליפא מסטערליסק, וכאמור לעיל. במגילות יוחסין פרטיים מצאנו שהם מייחסים את מוצא משפחת הכהנים "יאליש" דנן, כבני בניהם של רבי ישעיהו הכהן - מאחרוני בעלי התוספות הנזכר ב"שיטה מקובצת". לא מצאנו עדיין מקורות קדומים נוספים ומהימנים ליחוס זה, ועוד חזון למועד לברר וללבן את הדברים בס"ד.

נפתלי אהרן וקשטיין
המאגר העולמי לכתבי היוחסין / ויתילדו
רבי ינאי 56/12 אשדוד
טלפון: 08-8679877 / פקס: 076-5-104905
דוא"ל: 0765104905@bezeqint.net

ד

חתן חתנו, רבי משה דוד אשכנזי

כותבי שושלת היוחסין של הגאון הקדוש **רבי משה דוד אשכנזי מצפת אב"ד דק"ק טאלטשוב זי"ע**, לא רשמו עד עתה את שם חותנו. [ואגב. גם ביחוסו למעלה בקודש טעו ושבשו וקשרוהו למשפחות לא-לו. והנכון: שם אביו של רמ"ד, הגאון **רבי אשר אנשיל אשכנזי - אב"ד דק"ק רוזדול**, בן הגאון **רבי משה אשכנזי - מו"צ ור"מ בק"ק לבוב**, בן **רבי מרדכי**. כל יתר היוחסין המה פנים חדשות שהביאו לכאן ותלי תניא בדלא תניא].

רבי משה דוד היה אביו של הגאון הקדוש **רבי יואל אשכנזי - אב"ד דק"ק זלאטשוב**, שהיה חותנו של הגאון הקדוש **רבי חנניה יום טוב ליפא טייטלבוים - אב"ד דק"ק סיגעט - בעל ה"קדושת יום טוב זי"ע**.

בעל ה"קדושת יום טוב זי"ע מסיגעט זי"ע, היה בנו של הגאון הקדוש **רבי יקותיאל יהודה טייטלבוים - אב"ד דק"ק סיגעט - בעל ה"ייטב לב**, שהיה בן בנו של הגאון הקדוש **רבי משה טייטלבוים - בעל ה"ישמח משה מאוהל זי"ע**, וחתנו של **רבי משה דוד אשכנזי הנ"ל**. ואגב. מן הענין להעתיק את הסכמתו הנלהבת של הגה"ק **רבי יואל מסאטמאר זי"ע**, שהעניק ל**"מון אדמו"ר מהר"א מסאטמאר שליט"א**, על הדפסת הספר "תולדות אדם" של **רבי משה דוד אשכנזי זי"ע**. [תשו"ח לידידינו **הרב מאיר יחיאל קנאבלאך הי"ד**].

"היות שהאברך היקר **הרב המאור הגדול חו"ב מו"ה אהרן טייטלבוים נ"י נכד אחי הרב הגה"צ האבדק"ק סיגעט זלה"ה** רוצה להדפיס את הספר 'תולדות אדם' מקדוש זקנינו הגה"ק **ר' משה דוד אשכנזי זלה"ה האב"ד דק"ק טאלטשווא...** ומהראוי להפיצו על פני תבל אמרות תורתו ופלפוליו היקרים של תורה לשמה בקדושה ובטהרה, ובקניית ספרים כאלו של דורות הקודמים, מביאים ברכה לתוך ביתם... הבעה"ח יום ג' לסדר 'כתב זאת זכרון בספר' תשכ"ח לפ"ק, הק' יואל טייטלבוים".

*

ובכן. אחד מצאצאיו של **רבי ליפא מסטרעליסק**, היה הגאון הקדוש **רבי משה דוד אשכנזי מצפת - אב"ד דק"ק טאלטשוב הנ"ל**. הוא היה חתנו של **רבי יוסף יצחק הכהן יאליש מלבוב הנ"ל**, חתנו של **רבי ליפא הגדול מסטרעליסק זי"ע**.

רמ"ד נולד בלבוב, בשנת תקל"ד. בערוב ימיו התיישב בצפת. חיבוריו: "באר שבע" - על התורה, ו"תולדות אדם" - על סוגיות הש"ס. נפטר ביום י"ח בתמוז שנת תרט"ז, ומנו"כ בצפת. ואכן, צאצאי משפחת "אשכנזי" לדורותיהם, לא ידעו מי היה חותנו של **רבי משה דוד אשכנזי מטאלטשוב** - ראש משפחתם, וכמו שהעלו הם עצמם את התעלומה הלזו בפרקי התולדות שערכו בראש חיבוריהם של אבות המשפחה לדורותיהם.

והאמת, שהגאון **רבי יואל אשכנזי הנ"ל - בנו של רבי משה דוד אשכנזי ואב"ד דק"ק זלאטשוב**, רושם הוא עצמו את הדבר בהסכמתו לספר "שערי ציון" הנזכר למעלה: "שאר בשרי

נפתלי אהרן וקשטיין
המאגר העולמי לכתבי היוחסין / ויתילדו
רבי ינאי 56/12 אשדוד
טלפון: 08-8679877 / פקס: 076-5-104905
דוא"ל: 0765104905@bezeqint.net

הרבני המופלג מוהר"ר שאול נ"י, בן הרב המנוח המאור הגדול זצ"ל מוהר"ר יוסף יצחק יאליש - פאר המעלה וגדול היחוס ז"ל - אבד"ק בריזדאוויץ, בן הרב המנוח המאור הגדול מוהר"ר ישכר ז"ל, בן דודי הרב הגדול חכוב"ק קש"ת מהרי"א [= ר' יקותיאל אבא] זצ"ל בלבוב, ידי תבואנה, זה ספר תולדות יצחק יוסף ז"ל נ"ע" וכו'.

הנה מצאנו כאן את רבי יואל אשכנזי מזלאטשוב, מכנה את רבי יקותיאל אבא הכהן יאליש מלבוב בתואר: "דודי" - דהיינו: אחי אמי, ואת נכדו - רבי שאול הכהן יאליש - מכנה רבי יואל: "שאר בשרי".

*

חיזוק לדברים מצאנו גם בכתב יוחסין שנכתב על ידי אחיו של בעל ה"שערי ציון" - הגאון רבי מרדכי יאליש אב"ד דק"ק פיסטין, הכותב גם הוא כן. [פורסם לאחרונה על ידי ידידינו חוקר היוחסין הרב דובעריש וועבער בכת"ע "דער בלאט", ועל פי זה רשם את סדר יחוסו בחיבורו "צור חוצבתם" שערך בסוף ספר "חיים שיש בהם" על מסכת אבות]. וז"ל כותב היוחסין הנ"ל:

"אדוני אבי מו"ר הרב הגאון קש"ת מרן ישכר יאליש זצוק"ל הרב רבד"ק ניוזאב, הי' בן הגאון המפורסם מרן יקותיאל אבלי מילדי ותושבי עיר הבירה לבוב... אחותו של מר זקיני היתה הרבנית הצדיקת אשת הרב הגאון הצדיק כש"ת מרן משה דוד אשכנזי זצוק"ל שהי' רב אח"ז בעיר במדינת אונגארן-טאלטשוב, וסוף ימיו נסע לארה"ק ונתקבל שמה לרב רב"ד בעיר הקי' ירושלים תותבבי"א, ומשם שלח לכאן חיבורו הקי' ספר תולדות אדם". ע"כ.

ה

חתנו בזיווג שני - רבי יוסף יואל דייטש בעל ה"יד יוסף" ממאניסטריטש

אחד מתלמידיו המובהקים של הגאון המפורסם רבי יהושע העשיל באב"ד - אב"ד דק"ק טארניפאל ובעל "ספר יהושע", היה הגאון הקדוש רבי יוסף יואל דייטש - אב"ד דק"ק מאניסטריץ וחאדרוב ומבעל ה"יד יוסף".

אין אנו יודעים את שמו של אביו. בכתב היוחסין של נכדו הגאון רבי משה דייטש, [אבי אמו של אדמו"ר רבי אברהם יצחק קאהן מ"תולדות אהרן זצוק"ל], הוא מציין בבירור שזקינו רבי יוסף יואל היה: "ממשפחת רבי דוד דייטש בעל ה"אהל דוד", ה"ה הגאון הקדוש רבי דוד דייטש "אשר שמש בכתר רבנות בכמה קהלות, ומנוחתו כבוד בק"ק עיר חדש".

ואכן, בתשובה שנדפס בקונטרס "שאילת שמואל", [כסליו תשס"ו, מאת הרב משה יהודה דייטש], מתייחס רבי יוסף יואל אל הגאון המפורסם ה"מהר"ם א"ש" מאונגוואר, שהיה חתנו של רבי דוד דייטש - בעל ה"אהל דוד" כ"שאר בשרו". מעיון מסגנון ההתכתבות והבקשות הנלוות למכתבו, ניכר שמדובר בקירבת משפחה ממשית, ולא בדרגת קירבה רחוקה.

משערים, על פי מבחן השנים, שרבי יוסף יואל היה בנו או בן בנו של אחד מאחיו של בעל ה"אהל דוד", שהיה בנו של הגאון רבי מנחם מנדל דייטש - אב"ד דק"ק קיצע וטוטשאפ, בנו של

נפתלי אהרן וקשטיין
המאגר העולמי לכתבי היוחסין / ויתילדו
רבי ינאי 56/12 אשדוד
טלפון: 08-8679877 / פקס: 076-5-104905
דוא"ל: 0765104905@bezeqint.net

הגאון **רבי מרדכי דייטש - אב"ד דק"ק פאלין וטוטשאפ**, ומחבר "מר דרור", בן הנגיד הגאון **רבי חנוך יהודה דייטש** - ממנהיגי ק"ק פרעשבורג, בן הגאון **רבי מנחם מענדיל דייטש - אב"ד דק"ק געדונג**, מצאצאי **רבי יהודה החסיד בעל ספר "חסידים"**. [ראה בהרחבה בקונטרס "שאלת שמואל" הנ"ל].

*

כמו כן אין אנו יודעים מי היה חותנו הראשון של **בעל ה"יד יוסף"** - אשת זוגתו הראשונה הרבנית מ' חוה ע"ה. בזיווג השני, הוא נשא את הרבנית מ' רחל ע"ה - בתו של הרה"ק **רבי משה דוד אשכנזי מטאלטשאווא**, ונעשה לגיסו של חתנו - הרה"ק **בעל ה"ייטב לב" מסיגעט זי"ע**. [ראה בצוואתו המפורסמת של רבי משה דוד].

*

על אחד מבניו אנו יודעים בוודאות שהוא נולד מזוגתו הראשונה של אביו, ה"ה בנו הרה"ק **רבי דוד נתן דייטש אב"ד דק"ק קרעטשינוב**, [אבי **רבי משה דייטש** - אבי אמו של **אדמו"ר רבי אברהם יצחק קאהן מ"תולדות אהרן** זצוק"ל].

ר' דוד נתן - בן רבי יוסף יואל ומ' חוה ע"ה - נולד בשנת תקצ"א, בחיי חיותו של **רבי משה דוד אשכנזי** - שנפטר רק בשנת תרט"ו, ונקרא בשמו הראשון - "דוד" - כשמו.

מאחר ש**רבי דוד נתן דייטש מקרעטשינוב** וצאצאיו אינם נחשבים כ"שארי בשר" וקרובי משפחה של **רבי משה דוד אשכנזי** וצאצאיו, משום כך אנו מוצאים במכתבים ותשובות שנשלחו אל ר' דוד נתן וצאצאיו מאת רבני וגאוני משפחת "טייטלבוים" - צאצאי הרה"ק **בעל ה"ייטב לב" מסיגעט זי"ע** שהיה חתנו של **רבי משה דוד אשכנזי**, שהם אינם מכתירים זה את זה כלל בתואר: "שאר בשרי".

ראשית יש לציין את **בעל ה"ייטב לב"** עצמו, כאשר הוא מעניק הסכמה לספר "יד יוסף", מתייחס הוא אל המחבר - **רבי יוסף יואל דייטש** - כ"גיסי", בעוד שלבנו - **רבי נתן דוד דייטש**, הוא אינו מתייחס שם בכל כינוי של קירבת משפחה כלל וכלל. וכך גם בתשובתו אליו להלכה בספר תשובותיו: "אבני צדק", אשר אינו מתאר שם בשום תואר של קירבת משפחה.

כך גם נכדו - **בעל ה"עצי חיים" מסיגעט זי"ע**, הכותב ל**רבי משה דייטש**, ואינו מתייחס אליו כ"שאר בשרי". וכן אחיו - **בעל ה"יואל משה" מסאטמאר זי"ע**, במכתביו לתלמידו חביבו **כ"ק אדמו"ר מ"תולדות אהרן" זצ"ל**, אינו מזכירו כ"שאר בשרי".

*****
 * * * * * **עד כאן המאמר כפי שפורסם בס"ד** * * * * *
 *****

שוב שנית נקדמה פניכם - קוראים יקרים - בתודה ובברכה
על סיועכם בלב ונפש חפצה בהערות ובהארות ובחידושי יוחסין - ישר כחכם!